

FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Strategi

Europastrategi for matområdet

Viktige saksområder

Vedlegg til Matdepartementenes plan for det internasjonale arbeidet på matområdet

Februar 2010

Innholdsfortegnelse:

1.	Innledning.....	3
2.	Policyutvikling i EU, regelverk under utarbeidelse etc.....	5
2.1	GMO i såvarer – regler om merking og dyrking	5
2.2	EUs dyrehelsestrategi.....	6
2.3	"TSE-veikart "	9
2.4	Handlingsplan for dyrevelferd	10
2.4.1	Transportbestemmelser levende dyr – dyrevelferd.....	12
2.5	Revisjon av biproduktregelverket.....	13
2.6	Matinformasjonsforordningen.....	14
2.7	Gjennomgang av regelverket om hygiene og kontroll.....	16
2.8	Revisjon av "ny-mat" forordningen.....	17
2.9	Utarbeidelse av utfyllende regelverk til forordning om ernærings- og helsepåstander.....	18
2.10	Utarbeidelse av utfyllende regelverk til berikningsforordningen.....	20
2.11	Revisjon av regelverk om næringsmidler til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov	20
2.12	Revisjon av drikkevannsdirektivet.....	21
2.13	Øvrige saker	22
3.	Innlemming av rettsakter i EØS-avtalen – nasjonal gjennomføring.....	24
3.1	Innledning	24
3.2	Regelverk om ny mat, genmodifiserte næringsmidler og fôrvarer.....	24
3.3	Forordning om økologisk produksjon og merking av økologiske produkter	25
3.4	Forordning om utfyllende regelverk til økologiforordningen	26
3.5	Nytt rammeregulativ for tilsetningsstoffer.....	27
3.6	Forordning om merking og omsetning av fôrvarer	27
3.7	Forordning om markedsføring av plantevernmidler	28
3.8	Kosmetikk	29
3.9	Bedøving og avliving av dyr	30

1. INNLEDNING

Rammene for matdepartementenes internasjonale arbeid, herunder EØS, er lagt i Matdepartementenes plan for det internasjonale arbeidet på matområdet, som omtaler målsettinger og prioriteringer for det internasjonale arbeidet og ansvarsfordeling, arbeidsdeling og samordning mellom matdepartementene.

St.meld. nr. 23 (2005-2006) om gjennomføringen av europapolitikken etablerer europapolitikken som satsingsområde i utenrikspolitikken. Regjeringen arbeider for en aktiv, tydelig og åpen europapolitikk, som mer offensivt ivaretar norske interesser overfor EU. Meldingen inneholder en handlingsplan for gjennomføring av europapolitikken og følger opp Soria Moria-erklæringens målsetting om å omorganisere og systematisere arbeidet med EU/EØS-relevante saker. Departementene skal utarbeide plan for arbeidet overfor EU, som skal identifisere prioriteringer og klargjøre tiltak og rutiner som ivaretar disse. Disse målsettingene er videreført i regjeringserklæringen til Stoltenberg II-regjeringen

Stortinget la i sin enstemmige innstilling¹ blant annet vekt på at EU treffer beslutninger som påvirker stadig flere sider av det norske samfunnet, også de tradisjonelt innenrikspolitiske. Forholdet til EU er derfor ikke et rent utenrikspolitisk anliggende. På denne bakgrunn ønsker Stortinget å bli mer involvert i EU/EØS-saker, spesielt når det gjelder avklaring av norske standpunkter på et tidlig stadium. Videre vil Stortinget i større grad legge til rette for at de faste komiteene involveres i EU/EØS-spørsmål. Stortinget imøteser også en noe mer utførlig kommentering og fremhevelse av de viktigste samfunnsmessige konsekvenser i de vesentlige rettsaktene når Stortinget første gang underrettes om dem.

Som en oppfølging av stortingsmeldingen, har Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet utarbeidet en felles Europastrategi på matområdet, heretter kalt Europastrategien, som gir en oversikt over de viktige sakene på matområdet. Sakene har i ulike sammenhenger vært behandlet politisk eller administrativt i matdepartementene. Denne Europastrategien er et vedlegg til Matdepartementenes plan for det internasjonale arbeidet på matområdet.

Europastrategien omfatter kun saker som hører inn under EØS-avtalen. Saker som hører inn under annet europeisk samarbeid, eksempelvis Europarådet, Nordisk Ministerråd og Nordisk/Baltisk samarbeid er ikke omfattet. En aktiv deltakelse i disse organisasjonene, samt andre internasjonale organisasjoner som Codex Alimentarius, OIE og IPPC kan være relevante og nyttige virkemidler for å påvirke EUs regelverk i ønsket retning.

Europastrategien omfatter saker som hører inn under Mattilsynets ansvarsområde. Av hensiktsmessige årsaker er derfor kosmetikk, som også er omfattet av EØS-avtalen, tatt med, selv om dette ikke hører inn under matområdet, mens det avgrenses mot saker på matområdet som hører inn under Helsedirektoratets ansvarsområde.

Matdepartementene ønsker å konsentrere innsatsen om de sakene som er spesielt viktig for norske interesser og verdier innen matområdet. Europastrategien identifiserer matforvaltningens prioriteringer og setter opp strategier for hvordan målsettingene best kan nås for de politisk prioriterte sakene.

Europastrategien er delt inn i to hoveddeler. Del en omhandler saker som er under utvikling i EU, mens del to omhandler regelverk vedtatt av EU som skal innlemmes i EØS-avtalen. Arbeidsmetodene vil være ulike for de to hoveddelene.

I henhold til målsettingen i St. meld. nr. 23 (2005-2006) om gjennomføringen av europapolitikken vil matforvaltningen fokusere på den tidlige fasen, konsentrere innsatsen om de politisk prioriterte sakene og være mer strukturert i oppfølgingen. Hovedstrategien er å sikre påvirkning gjennom medvirkning tidligst mulig i prosessen.

Matforvaltningen har siden ikrafttreddelsen av EØS-avtalen deltatt i en lang rekke komiteer, arbeids- og ekspertgrupper i den tidlige fasen av regelverksutviklingen. Mattilsynet overtok hovedansvaret for koordinering av norsk deltakelse i komiteer, arbeids- og ekspertgrupper innenfor matområdet i januar 2008. Dette har bidratt til større

---

¹ Innst. S. nr. 115 (2006-2007)

oppmerksomhet rundt koordineringen av den norske innsatsen i arbeids- og ekspertgrupper, noe som gir økte muligheter for økt innflytelse på et tidlig stadium. Norske delegater i komiteer, arbeids- og ekspertgrupper har samtidig et selvstendig og løpende ansvar for å fange opp nye saker av politisk viktig karakter og/eller som berører norske interesser og sørge for en avklaring av norsk holdning i disse sakene.

På de områdene som ikke er nevnt i Europastrategien, skal Mattilsynet ha normal aktivitet. Dette medfører at Mattilsynet normalt deltar på møtene, forbereder, bygger nettverk – har dialog med næring og interessentgrupper underveis. Dette arbeidet er viktig for å overholde forpliktelsene i EØS-avtalen, samtidig som det bidrar til å fange opp nye initiativer og potensielt politiske viktige saker på et tidlig stadium.

I tillegg til innsatsen i den tidlige fasen, må matforvaltningen også bruke ressurser på innlemming av rettsaker i EØS-avtalen og nasjonal gjennomføring. Alt regelverk, både innenfor og utenfor strategien, krever en viss administrativ oppfølging, eksempelvis utarbeidelse av EØS-notater, høring og forskriftsendring, hvis dette er påkrevet. Dette er samlet sett ressurskrevende på grunn av den store mengden rettsaker på matområdet. Det fremheves at rask innlemming og gjennomføring er viktig for å sikre et harmonisert regelverk i EØS-området og for å unngå konkurransevridning.

Oppfølgingen av Europastrategien vil kreve et nært samarbeid mellom berørte departementer, Mattilsynet og EU-delegasjonen. Ikke minst EU-delegasjonen vil spille en nøkkelrolle som et bindeledd mellom miljøet i Brussel og forvaltningen hjemme. Rutiner for samarbeidet mellom matdepartementene, Mattilsynet og EU-delegasjonen er omtalt i Matdepartementenes plan for det internasjonale arbeidet.

Europastrategien er et dynamisk dokument som vil bli oppdatert årlig.

* * * * *

2. POLICYUTVIKLING I EU, REGELVERK UNDER UTARBEIDELSE ETC.

Regjeringens matpolitikk favner om hele matproduksjonskjeden fra jord og fjord til bord. Hovedmålene er å sikre trygg mat, fremme forbrukerhensyn, fremme god plantehelse og god helse og velferd hos landdyr og fisk. Det legges også vekt på sunt kosthold og gode matopplevelser, nyskaping, mangfold, matkultur og verdiskaping, tilrettelegging for markedstilgang for norsk sjømat, samt langsiktig matforsyning og miljøvennlig produksjon. Dette gjelder uavhengig av om maten er produsert for innenlands konsum, om den er importert eller om den skal eksporteres. Matpolitikken skal også ivareta hensynet til næringsaktørene langs hele produksjonskjeden.

Arbeidet med trygg mat har blant annet som formål å redusere risikoen for sykdommer som kan bli overført ved smittestoff og uønsket fremmedstoff i mat og vann, både på kort og lang sikt.

Kravene på matområdet blir i stor grad utformet i samsvar med internasjonal utvikling, som blant annet kommer til uttrykk gjennom EØS-avtalen og avtaler knyttet til WTO. Hoveddelen av det norske regelverket på matområdet er EØS-basert, noe som gjør at policyutvikling og regelverk under utarbeidelse i EU er viktige arenaer for å ivareta norske interesser.

I dette kapitlet omtales de viktigste sakene som er under utarbeidelse i EU innenfor matområdet. Sakene er omtalt i "kronologisk" rekke følge etter matkjedelinen, dvs først en omtale av saker som gjelder innsatsfaktorer, deretter dyrehelse og dyrevelferd, og til sist næringsmidler og kosmetikk.

2.1 GMO i såvarer – regler om merking og dyrking

Dyrking av genmodifiserte sorter reiser problemstillinger som oppstår ved at genmodifiserte frø, korn eller andre plantedeler kan spres til konvensjonelle og økologiske avlinger, blant annet såvare. Aktuelle problemstillinger er:

- Dyrking og sameksistens; hvordan man skal hindre at GMO spres til konvensjonelle og økologiske avlinger?
- Merking; hvilke terskelverdier for GMO-innblanding skal utløse plikt til å GMO-merke såvarer?
- Hvilken betydning får det at genmodifiserte sorter oppføres på EUs felles sortsliste?

Europakommisjonen har utarbeidet retningslinjer for sameksistens mellom dyrking av genmodifiserte planter og konvensjonell og økologisk drift, som skal ligge til grunn for utarbeidelse av nasjonale bestemmelser for sameksistens.

Regelverk om merkeplikt ved utilsiktet og teknisk uunngåelig innblanding av GMO i såvarer, diskuteres i EU.

Status: EU har utarbeidet retningslinjer for sameksistens. Det er ikke felles internasjonale terskelverdier for merkeplikt ved GMO-innblanding i såvarer. Slike regler diskuteres i EU.

Mattilsynet har utarbeidet et utkast til nasjonalt regelverk om dyrking mv. av genmodifiserte vekster som skal hindre utilsiktet innblanding av genmodifisert materiale i konvensjonelle og økologiske avlinger med utgangspunkt i at vi blant annet kan opprettholde et mål om ingen innblanding av GMO i såvarer. Utkastet er pr februar 2010 til vurdering i departementet.

Betydning for Norge: Dyrking av genmodifiserte planter på verdensbasis er økende. Norge importerer landbruksvarer fra land som dyrker, eller kan komme til å dyrke slike vekster. Risikoen for at varer med GMO blir solgt til Norge er derfor økende. Spørsmål knyttet til utilsiktet GMO-innblanding er dermed høyst relevant for Norge.

Norsk holdning: Norge har en restriktiv GMO-politikk, også innenfor såvareområdet. GMO-spørsmål står høyt på den politiske dagsorden til sittende regjering. Dette er blant

annet begrunnet i føre-var-betraktninger. Det er viktig for regjeringen at produsenter og forbrukere skal ha mulighet til å velge GM-/GMO-frie produkter, og at Norge kan fortsette å importere mat, fôr og såvarer fri for GMO eller genmodifisert materiale slik det etterspørres fra bønder, næringsmiddelindustri og forbrukere.

Målsettingen for Norge er å sikre rene såvarer, og at bruk av godkjente GMO ikke hindrer eller er til ulempe for konvensjonelt og økologisk landbruk.

Norge ønsker:

- Nullgrense/deteksjonsnivå som grense for innblanding av GMO i såvarer av konvensjonelle sorter.
- Produsenter og forbrukere skal ha mulighet til å velge GM-/GMO-fritt.
- Nasjonal beslutningsrett i forhold til EU-godkjente GMO-såvarer

Det er oppført flere genmodifiserte sorter på EUs felles sortliste, noe som innebærer at sortene ikke underlegges handelsrestriksjoner. De genmodifiserte sortene som er oppført på listen, er i henhold til genteknologiloven § 10, sjette ledd automatisk tillatt i Norge frem til det foreligger et eventuelt forbud. Norge kan forby disse med hjemmel i genteknologiloven. Dette fremgår av tilpasningene til utsettingsdirektivet

Oppfølging overfor EU:

Problemstillinger knyttet til dyrking og godkjenning av GMO er også et omdiskutert tema i EU. Flere medlemsland har iverksatt nasjonale forbud. Norge arbeider for å påvirke regelverket i EU i henhold til norsk holdning blant annet slik at det utvikles regelverk som hindrer uønsket og utilsiktet innblanding av GMO.

Alliansepartnere:

15 medlemsland har allerede vedtatt regler om sameksistens og tre land har utarbeidet regelverk som er tilgodkjenning i Europakommisjonen. Flere av EUs medlemsland har tidligere kritisert Europakommisjonen for å innlemme genmodifiserte sorter i EUs felles sortliste før alle medlemslandene har lovgivning om "sameksistens" på plass. Europakommisjonen har besluttet at "sameksistens" mellom dyrking av genmodifiserte planter og, konvensjonell og økologisk produksjon best blir håndtert på nasjonalt nivå og ønsker ikke felles lovgivning på unionsnivå. Europakommisjonen har vedtatt retningslinjer knyttet til dyrking og sameksistens. Hellas har vedtatt et forbud mot markedsføring av de genmodifiserte sortene som er oppført på EUs felles sortliste. Begrunnelsen er at så lenge man ikke har på plass tiltak for å hindre utilsiktet innblanding av GMO, vil dyrking av GM-sortene kunne forårsake skade på landbruksmiljøet, og tap for konvensjonelle og økologiske produsenter.

Flere organisasjoner knyttet til miljø, jordbruk og forbrukere har uttrykt støtte for at Norge skal bidra til at det utarbeides internasjonalt forpliktende regler for å hindre uønsket spredning av GMO. I tillegg har de også støttet at grensen for innblanding av GMO i såvarer settes til null.

Ansvarlig departement:

Landbruks- og matdepartementet

2.2 EUs dyrehelsestrategi

Proessen med ny dyrehelsepolitikk i EU ble startet opp høsten 2004. Bakgrunnen for prosjektet er hovedsakelig de store kostnadene som bekjempelsen av alvorlig smittsomme dyresjukdommer representerer for EU, spesielt etter utvidelsene. Miljøhensyn, SPS-avtalens krav og bistand til utviklingsland er også elementer i en helhetlig ny

dyrehelsepolitikk. I tillegg til bistandsaspektet, er det kalkulert med en større beskyttelseeffekt ved å bekjempe dyrehelseproblemene på opprinnelsesstedet enn gjennom grensekontroll ved innførsel til EU.

Etter en omfattende gjennomgang av området med en rekke aktører i medlemslandene, samt en evaluering av dagens ordning, ble Europakommisjonens "Community Animal Health Policy 2007 – 2013," (CAHP), lansert den 19. september 2007. Denne ble fulgt opp av en handlingsplan, som ble fremlagt av Europakommisjonen 10. september 2008.

Handlingsplanen inneholder 4 handlingsområder med innlagte tidsfrister;

1. *Risikovurdering og kategorisering av dyresykdommer i løpet av 2010.* Dette vil danne grunnlaget for prioritering av tiltak. Europakommisjonen vil vurdere å integrere denne tilnærmingen i det nye rammeverket for EUs dyrehelse, jf pkt 2.
2. *Forbedring av EUs rammeverk for dyrehelse - forslag til ny dyrehelselov i løpet av 2010 og harmonisert rammeverk for ansvars- og kostnadsfordeling i 2011.* I denne forbindelse vil Europakommisjonen analysere anbefalingene angående ansvaret for dyreeiere, kategorisering av sykdommer, vaksinasjoner, dyretetthet på gårder, mulig introduksjon av et revisjonssystem for gårder og godkjenning (accreditation) av veterinærhøyskoler. Videre forventes et harmonisert rammeverk for ansvar og kostnadsfordeling i påvisning av - og utrydding av sykdommer fremlagt i 2011. En konsultasjonsprosess angående et harmonisert EU-rammeverk for finansielle garantier i forvaresektoren ble lansert i slutten av 2008. Resultatet vil foreligge ultimo 2009.
3. *Forebygging, overvåkning og beredskap.* En samordnet styrking av tiltak innen biosikkerhet, sykdoms-overvåkning og sporing innen 2011. Forslag om bedret grensekontroll ventes vedtatt i 2010.

Styrket samarbeid mellom vitenskap, innovasjon og forskning. Blant annet vil nettverket mellom referanselaboratoriene bli utviklet og Europakommisjonen ønsker velkommen industriens initiativ til å etablere "The Technological Platform for Global Animal Health", som samler en lang rekke viktige aktører.

Mattilsynet har gjennomført prosjektet "framtidig dyrehelse" i samarbeid med Veterinærinstituttet og Animalia. Prosjektet har vært en viktig arena for å identifisere norske interesser. Det er tatt høyde for EUs prosesser og det er samsvar med EUs nye dyrehelsestrategi på mange vesentlige punkter. Rapporten er behandlet og besluttet videreført. Det arbeides konkret med regelverksendring både når det gjelder forebyggende arbeid, overvåking og bekjempelse av sykdommer, rapportering og rapporteringssystemer. Administrative oppgaver omfatter e-basert rapporteringssystem og en dyrehelseportal. Oppbygging av samarbeidsfora mellom forvaltning og næring pågår og det er en aktiv samhandling mellom MT og næringen. Ansvar er lagt i linjen i Mattilsynet.

http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/index_en.htm

Status	Europakommisjonen la fram sin handlingsplan 10. september 2008 for å møte de enkelte målsettinger i den nye strategien (COM(2008) 545 final)
.	Inndeling av dyresykdommer etter den økonomiske betydningen de har, som startet opp medio 2008 i samarbeid med OIE er under arbeid og tillegges stor betydning.
Betydning for Norge:	Bestemmelser om dyrehelse er en integrert del av det veterinære kapittel i EØS-avtalen. Handlingsplanen omfatter i utgangspunktet alle dyrearter, og arbeid knyttet til oppfølging av planen som sådan vil derfor ha stor relevans for Norge. Den reelle effekten på fiskehelseområdet vil være marginal på grunn av Rådskdirektiv 2006/88/EF om dyrehelsemessige vilkår for akvakulturdyr og produkter av dem, og om forebygging av og kontroll med visse sykdommer hos akvatiske dyr.
Norsk holdning:	Strategi og tilhørende handlingsplan vurderes ut fra norske forhold og behov. Et viktig punkt er balansen mellom offentlige og private erstatnings- og forsikrings-

ordninger ved utbrudd av dyresjukdom. Balansepunktet vil fremstå som ulikt innenfor havbruksnæringen og tradisjonelt husdyrbruk.

Et annet sentralt tema er utvikling av offentlig krav til smittebeskyttelse i dyrehold. Vurdering av redusert offentlig erstatning i forbindelse med utbrudd som kan settes i forbindelse med manglende overholdelse av slike krav er en viktig del av diskusjonen.

I forbindelse med dyrehelsestrategien vurderer EU å utvide bruken av vaksinasjon. Fremskritt innen forskning som fører til utvikling av moderne vaksiner og bedre testmetoder er en viktig forutsetning. Utvidet bruk av vaksinasjon må vurderes ut fra norske hensyn og anbefales av blant annet Veterinærinstituttet.

Vi må møte fare for økt smittepress som følge av global handel med skjerpet innsats mot illegal aktivitet. Den viktige kontrollen som gjøres ved våre grensekontrollstasjoner må videreføres.

Departementene og Mattilsynet vil gjennomgå handlingsplanen og se på behov for særskilt oppfølging av de ulike forslagene i planen.

Oppfølging overfor EU:

Etter ønske fra Europakommisjonen, har Norge tilsatt en nasjonal ekspert i DG SANCO innen dyrehelse- og dyrevernområdet.

Under det svenske formannskapet har det vært tett kontakt om strategien med henblikk på en nordisk profil. Det har vært holdt møter på CVO-nivå og med forvaltning og næring innen Norden.

Norge hadde et møte med det påtroppende spanske formannskapet i november 2009, hvor ett av temaene var Rådets oppfølging av EUs dyrehelsestrategi i løpet av den spanske formannskapsperioden første halvår 2010. Spania anser arbeidet med den nye loven som svært viktig, men vil først og fremst støtte kommisjonens arbeid. Betydningen av å få gode norske innspill fra forvaltning og ikke minst næringen til høringen 2009, ble understreket. Spanske og norske deltakere var enige om betydningen av "biosecurity og overvåking med henblikk på nye dyresjukdommer og zoonoser.

EU åpnet 19. oktober 2009 en nettkonsultasjon for myndigheter og andre interessenter "Questionnaire for stakeholders on possible approaches to a new EU Animal Health Law" med svarfrist 31. desember 2009. Landbruks- og matdepartementet avga innspill til høringen i nært samarbeid med sentrale næringsaktører og Mattilsynet.

Alliansepartnere:

De nordiske og baltiske land, samt UK og Irland innen havbruksnæringen. Allianser i konkrete saker som kommer opp i komitéer og arbeidsgrupper under Europakommisjonen skapes også gjennom uformell kontakt med delegatene og varierer fra sak til sak. Norsk Chief Veterinary Officer (CVO) har i tillegg god kontakt med sine kollegaer i EU.

Ansvarlige departementer:

Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet

2.3 "TSE-veikart "

Europakommisjonen presenterte sitt TSE-veikart 15. juli 2005 (COM(2005) 322), påfulgt av et arbeidsprogram som ble fremlagt 21. november 2006.

Flere forhold indikerer at utviklingen av TSE-epidemien går i riktig retning innenfor EU som følge av de risiko-håndteringstiltak som er iverksatt gjennom de siste 13-14 årene. Det er påbegynt et arbeid i Europakommisjonen for å revidere TSE-veikartet. Målet de kommende år er å lempe på bestemmelsene i TSE-forordningen (forordning (EF) nr. 999/2001) som følge av den forbedrete situasjonen, samtidig som et høyt nivå av mattrygghet fastholdes. Disse lempingene skal være basert på risikoanalyser og skal ta om bord teknologiske framskritt og ny vitenskap. En forventer at de endrete tiltakene vil ha positive effekter for forbrukerne, industrien og for primærproduksjonen. Europakommisjonen har lagt opp en kort- og en langsiktig strategi for å nå disse målene.

Lempningene vil være knyttet til alle deler av TSE-forordningen. Dette vil gjelde tiltak på førområdet og tiltak knyttet til overvåking, kontroll og bekjempelse i husdyrpopulasjonen, samt tiltak knyttet til testing og bedømmelse av slaktedyr og fjerning og håndtering av spesifisert risikomateriale (SRM) fra slaktedyr.

EU har lenge hatt et forbud mot bruk av fiskemel i fôr til drøvtyggere av frykt for at fiskemelet kan være forurenset med kjøtt- og beinmel, og dermed innebære en risiko for overføring av kugalskap. I tillegg har det ikke vært tilstrekkelig tilgang på gode nok tester for å avdekke forurensning.

Status: Europakommisjonens TSE -vegkart, herunder forbudet mot bruk av fiskemel i fôr til drøvtyggere, har vært behandlet i Europaparlamentet flere ganger. På plenarmøte 10. juli 2007 ga Europaparlamentet sin støtte til et fremlegg fra Fiskerikomiteén angående "Production of fishmeal and fish oil." Siden 2007-2008 har det ikke vært politisk bevegelse i EU i forhold til å liberalisere forbudet mot fiskemel i drøvtyggerfôr.

Siden 2002 har Norge med faglig begrunnelse unnlatt å gjennomføre EØS-avtalens forbud mot å føre storfe og småfe med fiskemel. I januar 2010 valgte Norge, etter en grundig og helhetlig vurdering, å gjennomføre forbud mot fiskemel i drøvtyggerfôr.

Betydning for Norge: Norge er harmonisert med EU på TSE-området. I motsetning til EUs medlemsland, er BSE til nå ikke påvist i Norge.

Forekomsten av BSE i norske drøvtyggere er vurdert til å være neglisjerbar av verdens dyrehelseorganisasjon (OIE).

Det kan få stor framtidig økonomisk betydning for norsk husdyrbruk å kunne bruke fiskemel i drøvtyggerfôr. Mengden fiskemel som benyttes i landdyr fôr er avhengig av framtidige prisforhold mellom dette føret og vegetabiliske alternativer. I tida framover er det en voksende utfordring at prisen på vegetabilisk GMO-fritt fôrprotein sannsynligvis vil øke. Særlig i nyttig er fiskemelet i et økologisk og bærekraftig husdyrhold.

Norsk holdning: Det er viktig for Norge at tiltak knyttet til overvåking, kontroll og bekjempelse i husdyrpopulasjonen, til testing og bedømmelse av slaktedyr og til fjerning og håndtering av spesifisert risikomateriale (SRM) fra slaktedyr, står i forhold til den reelle risikoen knyttet til forekomsten av TSE/BSE i Norge.

Etter norsk syn, er forbudet mot fiskemel til voksne drøvtyggere unødvendig og er derfor ikke proporsjonalt med formålet, som er å hindre spredning av kugalskap. Selv om Norge har valgt å gjennomføre forbud mot fiskemel i drøvtyggerfôr, vil

Norge fortsatt arbeide med å få internasjonal aksept for fiskemel som en trygg førråvare også for drøvtyggere.

Oppfølging overfor EU: I regi av Nordisk Ministerråd er det gjennomført et prosjekt for å øke nordisk og nasjonal nytteverdi ved å optimalisere TSE-tiltakene. Målet var å redusere og å tilpasse de fastsatte prøvetakingsprogrammene. Forslaget ble vel mottatt og mange EU-land har nå søkt og fått redusert sitt BSE-overvåkingsprogram.

Norge har, sammen med andre EØS-land, lyktes med å være en pådriver i Europakommisjonens arbeid for å redusere bekjempelsestiltakene i forbindelse med atypisk skrapesjuka (NOR98).

Europakommisjonen forbereder 1. halvår 2010 prosessen for et TSE-vegart II. Norge vil i denne prosessen arbeide for at fiskemelforbudet oppheves. I tillegg følges fiskemelsaken opp fortløpende overfor Europakommisjonen, Rådet og Europaparlamentet. Det er grunn til å anta at norske posisjoner her har stor forståelse på faglig nivå i Europakommisjonen. Disse kontaktpunktene bør utvikles videre.

Fiskemelsaken følges opp fortløpende overfor Europakommisjonen, Rådet og Europaparlamentet. Det er grunn til å anta at norske posisjoner her har stor forståelse på faglig nivå i Europakommisjonen. Disse kontaktpunktene bør utvikles videre.

Norge har tilleggsgaranti for skrapesjuka, jf. ESA-vedtak 30/07/COL av 19. februar 2007.

Alliansepartnere: De nordiske land når det gjelder TSE og Island, Danmark og UK når det gjelder fiskemelsaken.

Ansvarlige departementer: Landbruks- og matdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet

2.4 Handlingsplan for dyrevelferd

Europakommisjonen vedtok 23. januar 2006 "*Animal Welfare Action Plan*" (Kom (2006) 13). Planen har et tidsperspektiv på fem år fra 2006 – 2010, og tar sikte på å bedre dyrs velferd. Planen er delt i fem hovedområder:

- oppgradering av minimumsbestemmelser for dyrevelferd,
- stimulering til alternativer til bruk av forsøksdyr i forskning,
- introduksjon av standardiserte velferdsparametere for de enkelte dyreslag,
- styrket offentlig informasjon omkring dyrs velferd og
- støtte til internasjonale initiativ i dyrevelferdsspørsmål.

Om planen, se: http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/com_action_plan230106_en.pdf

Regelverksutvikling samt utvikling og innføring av standardiserte velferdsindikatorer for dyr (metoder for å måle dyrevelferd) vil være kjerneområder i oppfølging av planen. EU mangler harmonisert regelverk om velferd for en del dyrearter, mens Norge har egne hold- eller velferdsforskrifter for de fleste av våre aktuelle arter av produksjonsdyr. Av prioriterte områder der det er igangsatt revidering av eksisterende regelverk kan nevnes transportbestemmelser, se nærmere omtale i pkt 2.4.1, mens regelverk på bedøving og avlving av dyr ble vedtatt i september 2009, se pkt 3.9.

Det er etablert en norsk plattform for alternativ til bruk av dyr i forsøk. Dette er særlig aktuelt med hensyn til forsøk med fisk, ettersom fisk tallmessig utgjør den største delen av forsøksdyr i Norge.

Bevissthet omkring velferd hos dyr og et hensiktsmessig regelverk som stiller krav til og ivaretar hensynet til dyrenes velferd, vil også være en næringsøkonomisk fordel i det lange løp. Ikke minst gjelder dette for oppdrett av fisk, spesielt med tanke på eksport av sjømat og akvakulturprodukter.

Når det gjelder hold av fisk, er EU i en startfase mht. utvikling av regelverk og indikatorer for velferd. Dette arbeidet er spesielt viktig for Norge, som er Europas desidert største nasjon innen oppdrett av fisk. Norge er langt framme når det gjelder forskning på fisks velferd. Det foregår også en betydelig utvikling av nytt regelverk på feltet fiskevelferd i Norge. Den nye dyrevelferdsloven, som trådte i kraft 1. januar 2010, favner fisk på en bedre måte enn den gamle dyrevernsloven, og bestemmelser om fiskevelferd er innarbeidet i forskrifter om drift av oppdrettsanlegg for fisk, transport, bedøving/avliving og fangstbasert akvakultur. Videre er det initiert prosesser for utvikling og testing av velferdsindikatorer for fisk. Industrielt foregår det i Norge en utvikling av teknisk utstyr for bruk i oppdrett hvor en tar utgangspunkt i fiskens velferd. Dette gjelder utstyr og innretninger for hold, transport og bedøving/avliving. EU er spesielt interessert i norsk kunnskap om og regelverk for fiskevelferd, og Norge har spesielt gode muligheter for å påvirke EUs regelverk på dette området.

Status: Europakommisjonen arbeider løpende med oppfølging av enkeltforslag i handlingsplanen.

Betydning for Norge: Bestemmelser om dyrevelferd er en integrert del av det veterinære kapittel i EØS-avtalen. Handlingsplanen omfatter i utgangspunktet alle dyr, og arbeid knyttet til oppfølging av planen vil derfor ha stor relevans for Norge.

Norsk holdning: Norske målsettinger og holdninger innen dyrevelferdsområdet er beskrevet i St.meld. nr 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd samt i Ot.prp. nr 15 (2008-2009) om lov om dyrevelferd. Målsettingene og holdningene i disse dokumentene danner faglig og politisk grunnlag for den norske oppfølgingen av Handlingsplanen.

Norge er i hovedsak positiv til handlingsplanen. Posisjoner til de enkelte oppfølgings tiltakene vil bli utarbeidet parallelt med Europakommisjonens oppfølging av planen. Et spesielt fokus rettes mot velferd hos produksjonsdyr, samt velferd ved transport, slakt og hold av fisk.

Oppfølging overfor EU: Norge vil følge opp handlingsplanen i tråd med målsettingene i dyrevelferdsmeldingen og den nye dyrevelferdsloven.

Under forberedelsene til presentasjon av planen sendte Norge et brev til Europakommisjonen med en presentasjon av den norske dyrevelferdsmeldingen. Norge har også bidratt i forbindelse med et delprosjekt om forbrukerholdninger under EUs Welfare Quality Project.

Norge hadde et møte med det påtroppende spanske formannskapet i november 2009, hvor ett av temaene var Rådets oppfølging av EUs handlingsplan på dyrevelferd under sin formannskapsperiode våren 2010.

Norge har, på grunn av sin spesielle kompetanse innenfor oppdrett av laksefisk, et særlig ansvar for oppbygging av internasjonal kompetanse når det gjelder velferd hos disse artene i oppdrett. Denne kompetansen vil danne grunnlaget for faglig baserte norske innspill.

Oppfølgingen av Handlingsplanen må ses i sammenheng med arbeidet mot Europarådet og OIE.

Alliansepartnere: De nordiske land.

Ansvarlige departementer: Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet

2.4.1 Transportbestemmelser levende dyr – dyrevelferd

Forordning (EF) nr 1/2005 av 22. desember 2004 om beskyttelse av dyr under transport og tilknyttede aktiviteter trådte i kraft 1. januar 2007. Denne forordningen erstatter tidligere direktiver som regulerer transporten av levende dyr i EU, og omfatter også transport av fisk. Bestemmelsene er imidlertid ikke tilpasset fisk og kommer til anvendelse så langt de passer for transport av slike arter. Forordningen åpner for utfyllende nasjonale bestemmelser, noe som er aktuelt for transport av fisk. Den er heller ikke tilpasset de spesielle behov som knytter seg til transport av reinsdyr, og også på dette området jobber Mattilsynet med utfyllende forskrifter.

I og med at medlemslandene ikke kunne bli enige om en revisjon av eksisterende maksimum reisetid og dyretettighet på transportmidler, har Europakommisjonen samtykket i at disse to temaene vil bli gjenstand for videre diskusjoner. Nytt forslag skal fremmes innen 4 år etter ikrafttredelsen av forordningen, dvs innen 1. januar 2011.

Transportforordningen introduserer et obligatorisk satellittnavigasjonssystem for veikjøretøy som transporterer dyr i over åtte timer. For nye kjøretøy har dette vært obligatorisk fra januar 2007, og for øvrige kjøretøy vil det være obligatorisk fra januar 2009. For å skape et harmonisert system for dette, tar Europakommisjonen sikte på å utarbeide felles spesifikasjoner.

Bestemmelser for transport som forvaltes av Samferdselsdepartementet (SD) har også betydning for transport av dyr. Forskrift 2. juli 2007 nr. 877 om kjøre- og hviletid for vegtransport i EØS har gitt et midlertidig unntak for transport av levende dyr. Unntaket er en videreføring av tidligere bestemmelser og i tråd med ønske fra Landbruks- og matdepartementet og næringen. Dette er imidlertid ikke helt i tråd med forordning (EF) nr. 561/2006 som gjelder kjøre- og hviletider.

Status: Det er igangsatt et arbeid med å fortolke og samordne enkelte bestemmelser i forordning (EF) nr. 1/2005 om transport av levende dyr i regi av en arbeidsgruppe nedsatt av Europakommisjonen under SCFCAH dyrehelse og dyrevelferd.

Norge arbeider for å få til et varig unntak fra forordning (EF) nr. 561/2006. Forordningen er inne i EØS-avtalen og Norge har en dialog med ESA for å få aksept for et varig unntak.

Betydning for Norge: Forordning (EF) nr. 1/2005 ble gjennomført i norsk regelverk gjennom forskrift 5. januar 2007. Det er behov for å supplere bestemmelsene i forordningen med et nasjonalt regelverk på området, herunder enkelte tilpasninger vedrørende transport av rein.

Norsk holdning: Transport av levende dyr har stor innvirkning på for dyrs velferd. Det er en målsetting både i Norge og i det øvrige Norden at det i størst mulig grad fastsettes hensiktsmessige regler som ivaretar dyrevelferd i forbindelse med transporttider og plass til dyr under transport. Videre er det ønskelig å harmonisere regelverksfortolkningen i Norden for å sikre forenkling, samordning og forutsigbarhet ved transport av dyr mellom de nordiske landene.

Særlig lange transporter bør reduseres så langt det er mulig. Spesielt bør lange transporter av slaktedyr unngås.

Det er behov for nærmere regler om transport av fisk og rein. Innenfor rammen av forordningen arbeides det med nasjonale bestemmelser. Fiskevelferdsaspektet er ivare tatt i nasjonal forskrift om transport av akvakulturdyr.

Ut fra hensyn til dyrevelferden er det et ønske om unntak fra hviletidene for sjåførene på dyretransportene. Forordningen åpner for en mulighet for nasjonale unntak.

tak for dyretransporter innenfor en radius på 50 km for transport av levende dyr fra gårder til lokale markeder og vice versa. I Norge er dette unntaket av liten betydning da avstanden er for kort og vi har lite lokale markeder.

Norge ønsker unntak fra kravet om at transporter under 8 timer som skal ha 45 minutters hvile etter 4,5 timers kjøring. Et unntak er viktig for at dyrevelferden ivaretas best ved at dyrene kommer raskest mulig frem, sjåførene har flere stopp pga henting av dyr på flere gårder og dette gir avveksling, ekstra stopp stresser dyrene og kan påføre dem skader og stopp kan gi problemer med ventilasjonen/temperatur avhengig av årstid.

Oppfølging overfor EU:	Det er igangsatt et nordisk nettverkssamarbeid vedrørende dyretransporter i EU. Videre deltar Mattilsynet i Europakommisjonens arbeidsgruppe på dette temaet.
Alliansepartnere:	De nordiske land.
Ansvarlige departementer:	Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet (transportforordningen) og Samferdselsdepartementet (kjøre- og hviletider)

2.5 Revisjon av biproduktregelverket

Animalske biprodukter er definert som hele kadavre eller deler av dyr, eller produkter av animalsk opprinnelse som ikke er bestemt til konsum. Biproduktforordningen, som har vært rettskraftig i EU siden mai 2003, fastsetter bestemmelser for innsamling, transport, lagring, håndtering, bearbeiding og bruk eller fjerning av animalske biprodukter. Den er supplert med en rekke endringsforordninger og gjennomføringsbestemmelser. Håndtering for bruk (for eksempel til fôr) eller fjerning/forbrenning bestemmes etter en kategorisering av materialet, og bearbeiding skjer etter godkjente metoder. Alle virksomheter og anlegg som håndterer/bruker animalske biprodukter har godkjenningssplikt.

Biproduktregelverket er en meget sentral del av regelverksregimet som skal dekke risikohåndteringen gjennom hele verdikjeden / -syklusen etter prinsippene nedfelt i EUs hvitbok for mattrygghet. EU arbeider nå med en revisjon av biproduktregelverket. Dette innebærer at dagens forordning og alle endrings- og gjennomføringsforordninger skal samles i to forordninger – én som inneholder artiklene og én som inneholder alle vedleggene.

Status:	Forordning (EF) nr. 1069/2009, som inneholder de reviderte artiklene, ble vedtatt 21. oktober 2009 og publisert 14. november 2009. Behandling av nye vedlegg startet høsten 2008 i arbeidsgruppe under Kommisjonen og pågår fortsatt pr februar 2010.
---------	---

Betydning for Norge:	I Norge produseres det store mengder biprodukter fra havbruksnæringen, fiskeindustrien og landbasert matproduksjon. Det er svært viktig at biproduktene tas hånd om ved hjelp av internasjonalt aksepterte metoder som sikrer trygg og bærekraftig håndtering av disse verdifulle ressursene. Samtidig skal det gis muligheter for avansert produksjon av høyverdige komponenter, som for eksempel enzymer fra dette råstoffet.
----------------------	---

Norsk holdning:	Norge har vært et foregangsland når det gjelder håndtering av fiskebiprodukter og den norske næringens nytenkning på området har gitt opphav til nye behandlingsmetoder og nye produkter, noe som gir både miljømessig og økonomisk gevinst. Norge har store interesser på området og verdifull kunnskap og erfaring i forhold til de fleste av EUs medlemsland, spesielt når det gjelder fiskebiprodukter. Den reviderte artikkelforordningen inneholder et punkt om mulige fremtidige restriksjoner på fiskefartøyenes håndtering av fiskebiprodukter fra fisk som inneholder parasitter. Det er viktig å følge med på denne utviklingen.
-----------------	---

I tillegg har Norge på lik linje med visse andre medlemsland utfordringer med såkalt fjerntliggende områder, der innsamling og behandling av biproduktene krever spesielle tilpasninger.

Oppfølging overfor EU	Mattilsynet deltar i Europakommisjonens arbeidsgruppe for animalske biprodukter, som er nedsatt under SCFCAH, dyrehelse og dyrevelferd. I forbindelse med revidering av forordningens vedlegg har Norge bedt om og fått aksept for at fiskebiprodukter ble behandlet i en separat ekspertgruppe.
Alliansepartnere:	UK, (Spania), Frankrike, Hellas og de nordiske land (akvatiske produkter). Finland, Sverige og Tsjekkia (fjerntliggende områder).
Ansvarlige departementer:	Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet

2.6 Matinformasjonsforordningen

Generelle bestemmelser om merking av næringsmidler er harmonisert på EØS-nivå ved direktiv 2000/13/EF (merkedirektivet). Merkedirektivet oppstiller merkekrav til alle matvarer beregnet for salg til forbrukere, restauranter og catering. I Norge er merkedirektivet gjennomført i forskrift 21. desember 1993 nr. 1385 om merking av næringsmidler.

Til tross for en rekke endringer, er det generelle merkedirektivet fremdeles i stor grad utformet slik det har vært siden 1979. Siden den gang har imidlertid mange praktiske forhold endret seg, både når det gjelder produksjon og omsetning av matvarer og når det gjelder forbrukernes ønsker og behov om informasjon om maten. For noen år siden tok derfor Europakommisjonen initiativ til en omfattende evaluering av merkeregelverket, der gjeldende bestemmelser ble vurdert i et moderniserings- og forenklingssperspektiv.

Konklusjonene fra evalueringsarbeidet ble publisert i 2004. Europakommisjonen hadde da identifisert viktige utgangspunkter for å utarbeide forslag til modernisering og revisjon av merkeregelverket. I 2006 gjennomførte Europakommisjonen en åpen høring om dette. I den etterfølgende konsultasjonsprosessen deltok EFTA-statene i ekspertarbeidsgrupper ledet av Europakommisjonen på like fot med EUs medlemsland.

30. januar 2008 oversendte Europakommisjonen sitt endelige forslag til revidert generelt merkeregelverk til Europaparlamentet og Rådet for videre behandling ((2008/0028 (COD)). Europakommisjonen foreslo der å slå sammen merkedirektivet og direktivet om næringsdeklarasjon (90/496/EØF) til en forordning.

Kommisjonsforslaget er utformet som en forordning om "matinformasjon". Forslaget omfatter dermed mer enn gjeldende merkedirektiv, som er begrenset til merking av mat. Begrepet "matinformasjon" omfatter i tillegg til merking også annen forbrukerrettet informasjon om næringsmidler.

Status:	Europakommisjonen foreslo nytt regelverk om merking av mat for Europaparlamentet og Rådet 30. januar 2008 (2008/0028 (COD)). Forslaget er pr februar 2010 til behandling i Europaparlamentet og Rådet. Det inneholder flere punkter som er omstridt i EU, så det vil trolig ta tid før det vedtas endelig.
Betydning for Norge	Merking er et viktig område både for forbrukerne og for næringsmiddelindustrien. Norge ser på merking av næringsmidler som et viktig virkemiddel for kommunikasjon mellom industri og forbrukere. Regulering av merking er viktig for å sikre forbrukerne korrekt og nødvendig informasjon om næringsmidler, og for å beskytte forbrukerne mot villedende markedsføring. Norge har lenge deltatt i utviklingen av det europeiske merkeregelverket, og vi støtter revisjonsarbeidet.
Norsk holdning:	Europakommisjonen har foreslått å innføre obligatorisk "GDA-merking" (Guideline Daily Amount/veiledende daglig inntak). GDA-merking opplyser om innhold av energi og næringsstoffer i en matvare i forhold til nærmere angitte referansever-

dier. Norske matmyndigheter er skeptiske til GDA-merking, fordi systemet er komplisert og det antas at det derfor kan virke villedende for mange forbrukere.

Europakommisjonen har også foreslått å innføre obligatorisk næringsdeklarasjon (informasjon om hvilke næringsstoffer et næringsmiddel inneholder). Det foreslås innført krav om at innholdet av fett, mettet fett, karbohydrater, salt og energi skal oppgis ved omsetning av næringsmidler. Denne informasjonen skal fremkomme i det umiddelbare synsfelt på emballasjen.

Norske myndigheter støtter innføring av obligatorisk næringsdeklarasjon, fordi dette vil sikre forbrukerne informasjon som kan være viktig for å ivareta egen helse. Informasjon om hvilke næringsstoffer et produkt inneholder kan hjelpe forbrukerne til å foreta informerte valg når de kjøper mat, slik at det bli enklere for dem å sette sammen et sunt kosthold. Dette er viktig, fordi kostholdet har betydning for forebygging av kostholdsrelaterte sykdommer, som overvekt, diabetes og kreft.

Norske myndigheter har imidlertid foreslått en alternativ obligatorisk næringsdeklarasjon, som skiller seg noe fra Europakommisjonens forslag. Det norske forslaget bygger primært på WHO's rapport om kosthold, ernæring og forebygging av kroniske sykdommer (rapport 916/2003), der det fremgår at høyt inntak av energi, mettet fett, salt og tilsatt sukker påvirker menneskers helse særlig negativt. Norge mener at dette tilsier at disse ernæringsmessige elementene bør fremheves særskilt på matvareemballasjen. Norges alternative forslag til næringsdeklarasjon innebærer at det gjøres obligatorisk med angivelse av matvarers innhold av energi, mettet fett, tilsatt sukker og salt.

Hovedforskjellen mellom Europakommisjonens og Norges forslag er at Norge ønsker å inkludere informasjon om matvarers innhold av tilsatt sukker i den obligatoriske næringsdeklarasjonen. Europakommisjonen er uenig i at tilsatt sukker i kosten har så stor helsemessig betydning at opplysninger om mengden tilsatt sukker i næringsmidler bør inngå i den obligatoriske næringsdeklarasjonen.

Norge har også avgitt innspill til Europakommisjonens forslag om reviderte regler om opprinnelsesmerking. Norge ønsker primært en obligatorisk opprinnelsesmerking. Alternativt bør regelverket åpne for muligheter til å innføre krav om opprinnelsesmerking på nasjonalt grunnlag på nærmere angitte, ikke-konkurrensevridende vilkår

Oppfølging overfor EU

Norge deltok ved Mattilsynet i arbeidsgruppen som utarbeidet Europakommisjonens forslag til forordning om matinformasjon i arbeidsgrupper under Europakommisjonen. Island og Norge oversendte deretter en felles EFTA-kommentar til EU 30. oktober 2008. I EFTA-kommentaren ble det fokusert på å argumentere mot GDA-merking og for Norges forslag til alternativ obligatorisk næringsdeklarasjon. I november 2008 møtte Helse- og omsorgsdepartementet og Mattilsynet Europakommisjonen og flere interesseorganisasjoner i Brussel for å diskutere EFTA-kommentaren. Etter invitasjon fra det tsjekkiske formannskapet presenterte Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet og Mattilsynet i mars 2009 EFTA-kommentaren for en arbeidsgruppe i Rådet.

Det er stor politisk uenighet om Europakommisjonens forslag og mange endringsforslag har blitt fremmet i Europaparlamentet. Saksordføreren i Europaparlamentet presenterte derfor et revidert forslag 11. november 2009. De første voteringer om forordningsforslaget i Europaparlamentet kan tidligst forventes våren 2010.

Det er stor interesse i EU for spørsmålet om opprinnelsesmerking. Europakommisjonen prøvde å skjerpe inn regelverket på dette området, mens saksordføreren i Europaparlamentet har vært mindre konkret i sitt endringsforslag. Spørsmålet vil bli fulgt opp i den videre prosessen.

I lys av Europakommisjonens holdning om at det ikke er betydelig sammenheng mellom inntak av tilsatt sukker og helse, har Helse- og omsorgsdepartementet bedt Vitenskapskomiteen for mattrygghet og ernæringseksperter i WHO om ytterligere vitenskapelig argumentasjon som kan underbygge det norske synet på dette.

Alliansepartnere: De nordiske land, EFTA-landene

Ansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

2.7 Gjennomgang av regelverket om hygiene og kontroll

De nye forordningene om næringsmiddelhygiene og om kontroll med etterlevelse av lovgivningen om fôrvarer, næringsmidler, dyrehelse og dyrevelferd tok til å gjelde i EUs medlemsland fra 1. januar 2006. Forordningene erstatter en rekke rettsakter som er del av EØS-avtalen i dag. De nye forordningene ble innlemmet i EØS-avtalen 26. oktober 2007 med forbehold om Stortingets og Alltingets samtykke. De norske gjennomføringsforskriftene vil tre i kraft 1. mars 2010.

Hygieneforordningene retter seg mot virksomhetene, og er mer målstyrte og fleksible enn de tidligere direktivene og tilsvarende norske forskrifter. Kontrollforordningene retter seg mot myndighetene, og stiller sterkere krav til målrettet og effektiv kontroll, samt til en mer enhetlig gjennomføring, finansiering, planlegging og rapportering.

I alle de nye forordningene er det omtalt at Europakommisjonen skal framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet. Rapporten ble lagt fram 28. juli 2009, og inneholdt en gjennomgang av de erfaringene som er gjort ved anvendelsen av forordningene. Erfaringene så langt er i all hovedsak positive, men det er pekt på enkelte områder der Europakommisjonen vil arbeide videre med regelverksutvikling i aktuelle arbeidsgrupper der Norge deltar. Det er videre startet et arbeid med gjennomgang av kontrollregelverket, særlig knyttet til mer enhetlig finansiering av den offentlige kontrollen og bruk av gebyr mv.

Status: Europakommisjonen arbeider videre med de omtalte gjennomgangene. Norge deltar i arbeidsgruppene. Under arbeidet er det spilt inn en del momenter som har kommet fram under gjennomføringsprosessen i norsk lovgiving, samt gjort henvendelser for å avklare behovet for endringer og for eventuelt å videreføre enkelte gjennomførings- og overgangsbestemmelser.

Betydning for Norge: Regelverket gjelder for hele matkjeden og har følgelig stor betydning for alle aktører i matkjeden. Siden alle rettsaktene er forordninger er det svært viktig at disse er hensiktsmessige.

Enkelte av reglene i forordning (EF) nr. 852/2004 og forordning (EF) nr. 853/2004 knyttet til behandling av fisk setter grenser for hensiktsmessig og hygienisk behandling av fisk. Det har fra norsk side vært arbeidet for endringer.

Norge har i samråd med de nordiske landene ønske om at det kan åpnes for mer fleksible løsninger når det gjelder gjennomføringen av offentlig kjøttkontroll og vil støtte det arbeidet som nå pågår knyttet til dette.

Norsk holdning: Norge er positiv til at det fortsatt arbeides med utvikling av regelverket, særlig fordi enkelte av reglene ikke passer på fiskesiden. Norge har også fremmet forslag om at oppdrettsfisk fôret på tørrfôr hele livssyklus, fritas fra frysekrav hvis

den skal spises rå eller nesten rå. Norge har også påpekt at det er behov for en oppklaring av reglene om parasitter i pelagisk fisk og kravene til frysefartøy og fartøy

Norge anser også mulighetene for forenkling av offentlig kjøttkontroll som en viktig del av disse prosessene.

Norske posisjoner til konkrete forslag fra medlemsstatene og Europakommisjonen utvikles, avklares og revideres fortløpende i tråd med de pågående diskusjonene i aktuelle fora i EU.

Oppfølging overfor EU: Det er ønskelig at Norge deltar og bistår i prosessen med utvikling av dette regelverket. Norge har derfor tilsatt en nasjonal ekspert i Europakommisjonen (DG SANCO) som blant annet skal arbeide med utvikling av regelverket om næringsmiddelhygiene og kontroll.

Mattilsynet vil fortsatt delta og bistå i Europakommisjonens arbeidsgruppe for implementering av hygienepakken, som er nedsatt under SCFCAH (seksjon biologisk trygghet i matkjeden) og i arbeidet knyttet til videre utvikling av dette regelverket.

Alliansepartnere: Naturlige alliansepartnere på fiskesiden er UK, Irland, Frankrike, Spania, Portugal, Danmark og Island.

Sammen med de nordiske landene arbeider Norge med sikte på å åpne muligheter for mer fleksible løsninger når det gjelder offentlig kjøttkontroll. En nordisk nettverksgruppe for effektivisering av kjøttkontrollen er etablert.

Ansvarlige departementer: Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet.

2.8 Revisjon av "ny-mat" forordningen

I tråd med Europakommisjonens program "Better Regulation" revideres nå "Ny mat"-forordningen med det mål å klargjøre regelverket etter GM ble skilt ut (2003) med en egen godkjenningprosedyre.

Forordningen vil regulere markedsføring av nye næringsmidler ("ny mat", "novel food"), og fastsetter bestemmelser om godkjenning, merking, bruk og overvåking. Den nye forordningen vil erstatte forordning (EF) nr. 258/97 om ny mat (ny mat forordningen) og forordning (EF) nr. 1852/2001 om fastsettelse av regler for offentliggjøring av informasjon til forbruker og beskyttelse av informasjon gitt i henhold til Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 258/97.

Hensikten med forslaget til ny forordning er å:

- klargjøre definisjonen av ny mat og virkeområdet til forordningen
- forenkle godkjenningprosedyrene, herunder foreslås ny risikoanalyseprosedyre for matvarer fra tredjeland
- innføre et mer effektivt, åpent og anvendelig godkjenningssystem
- sikre et godt og anvendelig regelverk

Status: Forslaget er pr februar 2010 til behandling i Rådet og Europaparlamentet (KOM (2007) 872). Mat fra klonede dyr er et uavklart og viktig spørsmål i den politiske behandlingen. Det forventes ikke at forordningen kan vedtas før i slutten av 2010.

Betydning for Norge:	Norge er positive til revisjonen. Ny mat er sensitivt politisk, slik at det må følges nøye med på hva Europakommisjonen foreslår.
Norsk holdning:	<p>De grunnleggende endringene i den reviderte forordningen; klargjøring av ny mat definisjonen, effektivisering/sentralisering av risikovurderingen, generelle godkjenninger, forenklet risikovurdering for tradisjonell mat fra tredjeland har blitt støttet underveis i utarbeidelsesprosessen.</p> <p>Det foreslås fra Europakommisjonen at ved risikovurdering av tradisjonell mat fra tredjeland skal tidligere bruk uten helseskader ("history of safe use") vektlegges. Dersom det kan dokumenteres at et produkt tradisjonelt er brukt som en del av det normale kostholdet uten helserisiko, kan produktene markedsføres i EU etter en melding til Europakommisjonen. Medlemslandene og EFSA kan innen 4 måneder legge fram vitenskapelig dokumentert protest mot markedsføring. Dersom det ikke framlegges faglig innvending, kan produktet markedsføres 5 måneder etter notifisering.</p> <p>Tradisjonell mat fra tredjeland defineres som ny mat med "history of safe use" i opprinnelseslandet. Dette innebærer at næringsmidlet har vært en del av det normale kostholdet i minst 25 år i en stor andel av befolkningen i landet. Denne definisjonen kan være for bred. Ny mat inkluderer også næringsmidler som kosttilskudd og funksjonell mat, dvs. mat som er designet for å ha spesielle ernæringsmessige eller fysiologiske effekter. Slike næringsmidler kan potensielt inneholde stoffer som er helsemessig uheldig, og bør derfor risikovurderes før omsetning. Definisjonen av tradisjonell mat bør begrenses på en måte som sikrer at kosttilskudd/funksjonelle næringsmidler ikke omfattes av den forenklete risikovurderingen.</p> <p>Ved behandlingen i Rådet og Europaparlamentet har flere medlemsland gitt uttrykk for en bekymring for den forenklete risikovurderingen fra tredjeland.</p>
Oppfølging overfor EU	Saken ble diskutert på møtet i EFTAs ekspertgruppe 24. juni 2008. Det er i etterkant av dette utarbeidet en felles EFTA-posisjon. Som et ledd i arbeidet med å påvirke arbeidet med det nye regelverket er denne posisjonen oversendt Kommisjonen med oppfordring om også å oversende den til Europaparlamentet og Rådet.
Alliansepartnere:	De fleste landene er ganske enige om de grunnleggende endringene – som at risikovurderingen av tradisjonell mat fra tredjeland bør differensieres, at risikovurderingsprosessen bør sentraliseres, at i alle fall noen av godkjenningene bør være generelle. Norge har derfor sammenfallende syn med flere medlemsland, blant annet med Danmark, Spania, Sverige, Frankrike, Tyskland i flere forhold.
Ansvarlig departement:	Helse- og omsorgsdepartementet

2.9 Utarbeidelse av utfyllende regelverk til forordning om ernærings- og helsepåstander

Forordning (EF) nr. 1924/2006 om ernærings- og helsepåstander for næringsmidler trådte i kraft i EU 1. juli 2007. Viktige bestemmelser i regelverket gjenstår likevel å utvikle. Dette gjelder særlig fastsettelse av ernæringsprofiler og positivlister for helsepåstander. Ikrafttreddelsen i Norge har vært forsinket på grunn av EØS-prosedyrer knyttet til Islands aksept av matlovsforordningen. De norske gjennomføringsforskriftene trer i kraft 1. mars 2010.

Ernæringsprofiler fastsetter vilkår næringsmidler må tilfredsstille for å kunne merkes med ernærings- og helsepåstander.

Helsepåstander er påstander som indikerer at det er sammenheng mellom matvarer/stoffer og helse. Europakommisjonen skal utarbeide en liste over godkjente helsepåstander. Ansvaret for å fremskaffe tilstrekkelig vitenskapelig dokumentasjon for en påstand legges på produsenten som søker om godkjenning av påstanden. Påstandene på denne listen vil kunne benyttes av alle virksomheter innenfor EØS-området, forutsatt at eventuelle vilkår knyttet til den enkelte påstand følges. Det vil dermed ikke være nødvendig for andre virksomheter å søke om bruke påstandene på listen. Det antas at listen over funksjonelle påstander vil bli ferdigstilt i løpet av 2011. Godkjente og avslåtte helsepåstander som relateres til reduksjon av risiko for sykdom eller til barns utvikling og helse publiseres fortløpende som forordninger.

Status: Våren 2007 mottok Europakommisjonen vitenskapelige anbefalinger om utarbeidelse av ernæringsprofiler fra EFSA. Europakommisjonen skulle etter planen ha vedtatt ernæringsprofilene innen 19. januar 2009, men arbeidet er forsinket og det er uvisst når det vil bli ferdigstilt. Det er stor uenighet innen EU om ernæringsprofilene.

Landene, herunder Norge, oversendte forslag til helsepåstander til Europakommisjonen innen 31. januar 2008. Etter en konsolideringsprosess videresendte Europakommisjonen disse forslagene til EFSA, som nå gjør en vitenskapelig vurdering av disse. EFSA publiserte den første delen av sine vitenskapelige vurderinger 1. oktober 2009 og vil fortløpende publisere sine vurderinger i tiden fremover. Europakommisjonen skal på bakgrunn av EFSAs vurderinger vedta en fellesskapsliste over godkjente helsepåstander. Det antas at denne prosessen vil kunne ferdigstilles i løpet av 2011. Etter dette kan virksomheter søke om innlemmelse av ytterligere påstander på positivlisten.

Betydning for Norge: Fastsettelse av ernæringsprofiler og helsepåstander er en vesentlig del av forordningens innhold. Først når ernæringsprofilene foreligger vet man hvilke næringsmidler som kan benytte ernærings- og helsepåstander. Og først når positivlisten over godkjente helsepåstander kommer på plass vil det foreligge et EØS-harmonisert regelverk om hvilke påstander virksomhetene kan benytte i markedsføringen av næringsmidler.

Norsk holdning: Rettsakten kan motvirke at forbrukere villedes til å tro at næringsmidler er ernæringsmessig bedre enn de egentlig er. Ettersom den nye forordningen dermed innskjerper det eksisterende forbudet mot villedende markedsføring, er norske myndigheter positive til at regelverket for ernærings- og helsepåstander harmoniseres på EØS-nivå.

Norge legger vekt på at ernæringsprofilene må utformes slik at de hjelper forbrukerne til å gjøre sunne valg, og samtidig motvirke at forbrukere blir villedet. Ernæringsprofilene bør etter Norges syn utformes slik at de hindrer at næringsmidler kan markedsføres som ernæringsmessig bedre enn de faktisk er. Næringsmidler som gis adgang til å benytte ernærings- og helsepåstander bør, etter norske myndigheters oppfatning, være i samsvar med offisielle kostholdsråd. Næringsmidler med høyt energiinnhold og lavt næringsinnhold bør ikke kunne benytte helsepåstander.

Oppfølging overfor EU: Deltakelse ved Mattilsynet i arbeidsgrupper under Europakommisjonen.

Tidligere helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen sendte 5. august 2009 brev til daværende helsekommisjonær Androulla Vassiliou. I brevet ønsket Hanssen ernæringsprofilene velkommen, og uttalte at ernæringsprofiler kan bli nyttige virkemidler i arbeidet for å hindre villedende markedsføring av mat og drikke. Hanssen understreket viktigheten av at ernæringsprofilene blir utarbeidet

på adekvat vitenskapelig grunnlag. Han advarte samtidig mot forslag fra flere EU-land om å innføre unntak fra ernæringsprofilene for ulike grupper næringsmidler.

Ansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

2.10 Utarbeidelse av utfyllende regelverk til berikningsforordningen

I henhold til forordning (EF) nr. 1925/2006 om tilsetning av vitaminer og mineraler og visse andre stoffer til næringsmidler, skal det fastsettes maksimumsgrenser for innhold av vitaminer og mineraler i mat. Ved fastsettelsen av maksimumsgrenser skal følgende kriterier legges til grunn; øvre trygge grenser (UL), inntak fra kosten, samt referanseinntaket for populasjonen. Ikrafttredelsen i Norge har vært forsinket på grunn av EØS-prosedyrer knyttet til Islands aksept av matlovsforordningen. De norske gjennomføringsforskriftene vil tre i kraft 1. mars 2010.

Status: Europakommisjonen forslag til maksimumsgrenser for innhold av vitaminer og mineraler i mat skal etter planen foreligge i løpet av første halvår 2010. Forslaget skal deretter kontrolleres av Rådet og Europaparlamentet.

En arbeidsgruppe og en ad hoc arbeidsgruppe i Europakommisjonen (Europakommisjonens arbeidsgruppe for kosttilskudd og tilsetning av vitaminer og mineraler og visse andre stoffer til mat) arbeider med å utarbeide forslag til forordning om maksimums- og minimumsgrenser.

Betydning for Norge: Fastsettelse av maksimumsgrenser er en vesentlig del av berikningsforordningens innhold. Først når disse kommer på plass vil det foreligge et EØS-harmonisert regelverk på området. Dette innebærer at den nasjonale søknadsordningen som beholdes i en overgangsperiode, må bortfalle.

Norsk holdning: Felles maksimumsgrenser for vitaminer og mineraler i mat kan tenkes å bli høyere enn de eksisterende i Norge. Norge praktiserer i dag et høyt beskyttelsesnivå for tilsetning av vitaminer og mineraler til kosttilskudd og mat, og jobber i det pågående arbeidet i Europakommisjonens arbeidsgruppe for et akseptabelt beskyttelsesnivå også i det nye regelverket.

Forordning (EF) nr 1925/2006 gir anledning til å forby berikning av enkelte matvarer eller matvarekategorier. Det bør unngås at vitaminer og mineraler tilsettes usunne matvarer for å gi inntrykk av at disse da blir sunnere. Norge jobber for at dette ikke skal tillates.

Oppfølging overfor EU Aktiv deltakelse i arbeidsgrupper.

Ansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

2.11 Revisjon av regelverk om næringsmidler til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov

Rådsdirektiv 89/398/EØF om næringsmidler til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov er under revisjon. Det har vært en stor utvikling innen dette såkalte særnær-området. Dette gjelder også områder som grenser opp mot rammedirektivet som kosttilskudd, berikning av næringsmidler, ernærings- og helsepåstander m.m. Revisjonsarbeidet må ses i lys av denne utviklingen på disse tilgrensede områdene. Formålet med revisjonen er å sikre en klar og enklere regulering og dermed begrense overlappning mellom forskjellige regelverk. Samtidig er det viktig å ivareta forbrukertrygghet, spesielt siden de aktuelle produktgruppene i stor grad er rettet mot sårbare grupper, samt sikre gode forhold for medlemslandene og virksomhetene.

Det er fra Europakommisjonen satt opp fire forskjellige alternativer til revisjon av rammedirektivet for særnær-området. Det dreier seg om følgende alternativer;

- Alternativ A - Endre notifikasjonsprosedyren til en forhåndsgodkjenning
- Alternativ B - Revisjon av rammedirektivet ved å begrense omfanget av grupper som er diete-
tiske næringsmidler til en positivliste
- Alternativ C - Oppheve rammedirektivet, men beholde alle eller noen av de eksisterende
rettsaktene (gluten, medisinske næringsmidler, barnemat, morsmelkerstatninger- og til-
skuddsblandinger, vektreduksjon)
- Alternativ D – Oppheve all lovgivning på området særnær-området

Status:	Revisjonsarbeidet er i en tidlig fase i EU og er under diskusjon i EU- arbeidsgruppen for særnær-området.
Betydning for Norge:	Det vil være avgjørende hvilket av de fire alternativene som blir valgt for å vurde- re hvilken betydning dette får for Norge.
Norsk holdning:	På dette tidlige stadiet i revisjonsprosessen vurderer Norge alternativ B eller C som de mest fordelaktige alternativene. Alternativ A og D fremstår ikke på nåvæ- rende tidspunkt som hensiktsmessige fordi alternativ A ikke vil føre til en forenkling av regelverket og alternativ D hjerner all regulering på området.
Oppfølging overfor EU:	Revisjonsarbeidet blir fulgt tett opp fra Norsk side. Norge har sendt skriftlige inn- spill i denne revisjonsprosessen.
Nasjonal oppfølging:	Den 1. desember 2009 ble det avholdt et åpent informasjonsmøte for interessenter om revisjon av rammedirektivet for særnær-området.
Ansvarlig departement:	Helse- og omsorgsdepartementet

2.12 Revisjon av drikkevannsdirektivet

Drikkevannsdirektivet 98/83/EF er et direktiv som omhandler helse, men er også linket til Rammedirektivet for vann (WFD), direktiv 2000/60/EF. I følge drikkevannsdirektivet artikkel 11 må Europakommisjonens revurdere direktivet hvert femte år i lys av ny kunnskap og teknologi. Som en følge av dette, ble det organisert et drikkevannsseminar med interessenter i 2003. Rapporten fra dette seminaret, og også de utfordringer Europakommisjonen har hatt med implementeringen av direktivet, er tatt med i det videre revisjonsarbeidet.

Sentralt i arbeidet er:

- Risikoanalyse/Risikohåndtering (RA/RM) – også kalt "Water Safety Plan, WSP", som framtidig praksis på området
- Revisjon og endring i forhold til mikrobiologiske parametere
- Revisjon og endring i forhold til kjemiske parametere
- Små vannforsyningsanlegg som kritiske punkter med høy risiko
- Utarbeidelse av rammeverk for å godkjenne materialer og produkter i kontakt med drikkevann
- Etablering av nye og standardiserte metoder for overvåkning, prøvetaking og analyse
- Senking av kravet til størrelsen på de vannverk det skal rapporteres fra til EU til også å omfatte vannverk som forsyner mindre enn 5000 mennesker.

Status:	Europakommisjonen signaliserte i utgangspunktet at nytt regelverk ville bli fore- slått i løpet av 2008, men dette ble ikke gjort. Europakommisjonen har nå lagt opp til en roligere prosess.
Betydning for Norge:	Gjeldende norske drikkevannsforskrift inneholder krav om internkontroll i vann- verkene, slik at det er mulig at kravet om WSP allerede er gjeldende krav i Norge. Dette er imidlertid vanskelig å avklare før et konkret forslag til regelverk er utar-

beidet av Europakommisjonen. Det er reist tvil i Europakommisjonen om det er kost-nyttmessig forsvarlig å innføre WSP for små vannforsyningsanlegg.

Mattilsynets tilsyn på drikkevannsområdet har avdekket mangler ved flere av landets vannverk. Særlig er dette et problem ved små vannverk, som også er en utfordring for mange av EU/EØS-landene.

Dagens drikkevannsforskrift vil måtte endres som følge av revidert direktiv.

Norsk holdning:

Fokus på små vannverk ved revisjonen av drikkevannsdirektivet er i tråd med norsk innsatsområde. Blant annet er det i revisjonsarbeidet sagt at også små vannverk som leverer til mindre enn til 50 personer vil nå ikke bli unntatt fra kravene i regelverket, noe som er mulig ut fra det eksisterende direktivet.

En norsk utfordring er at ca. 90 % av drikkevannskildene er overflatevann, og ikke grunnvann. Dette byr på andre og muligens større utfordringer enn mange av de andre EU/EØS-landene. Blant annet vil leveringen av drikkevann avhenge av årstider, temperaturer etc., som kan være mer krevende for å kunne levere trygt drikkevann.

At "WSP" innføres som krav i drikkevannsdirektivet er positivt, men vil antagelig ikke få noen betydning for Norge hvis kravet om internkontroll i drikkevannsforskriften i dag er tilstrekkelig.

Norge mener for øvrig at drikkevannsdirektivet bør ses i sammenheng med arbeidet under WHO/UNECE's Protokoll om vann og helse da protokollens krav om fastsettelse av nasjonale mål kan benyttes som et middel til å oppnå drikkevannsdirektivets kvalitetskrav.

Oppfølging overfor EU:

Mattilsynet og Nasjonalt folkehelseinstitutt har deltatt i arbeidsgruppene og ekspertgruppene under Europakommisjonen omkring denne revisjonen. Det er foreløpig ikke et konkret forslag til nytt regelverk fra Europakommisjonens side, og det er usikkert om noen av EU/EØS-landene vil få tilgang før regelverksforslaget sendes til Rådet og Europaparlamentet. Kontakt med saksbehandler i DG Miljø og medlemslandene gjennom andre internasjonale fora på drikkevannsområdet vil derfor være viktig framover. Norge v/Mattilsynet arrangerte i mai 2009 et møte i det uformelle nettverket for drikkevannsregulatorer (ENDWARE), hvor mange av de samme personene som jobber med revisjonen i medlemslandene deltar. Når forslag til et nytt konkret regelverk foreligger må ytterligere oppfølging vurderes.

Alliansepartnere:

Flere land har tilsvarende utfordringer som Norge når det gjelder små vannverk. Ellers har Norge diskutert med Tyskland og Finland underveis i prosessen, og har mange felles oppfatninger. Videre konkrete alliansepartnere må vurderes når et konkret utkast til regelverk er blitt utarbeidet.

Ansvarlig departement:

Helse- og omsorgsdepartementet

2.13 Øvrige saker

Det er flere saker som er under utvikling i EU, men som fremdeles er på et slikt stadium at det er for tidlig å kunne utvikle norske posisjoner og holdinger til disse. Det er nødvendig å være årvåken og følge med i disse sakene, slik at de nødvendige grep kan gjøres når det skjer mer utvikling. I neste revisjon av Europastrategien, vil det kunne være aktuelt å ta en eller flere av disse sakene med i med inn på listen over prioriterte saker.

EUs regelverk på zoonose-området, særlig knyttet til salmonella, er under stadig utvikling. Norske myndigheter vil være særlig årvåkne i forhold til salmonella-garantiene i EØS-avtalen.

Fokus i tiden framover vil i stadig større utstrekning være på nye og ukjente sykdommer, både rene dyresykdommer og zoonoser. Disse "emerging diseases" har stor oppmerksomhet i europeisk og i global sammenheng. Klimatiske endringer vil kunne føre til spredning av sjukdomsfremkallende smittestoffer lenger nord. Dette gjelder spesielt vektorbårne sykdommer.

Videre kan nevnes en nylig påbegynt revisjon av EUs matlov, kontaktmateriale for næringsmidler, nanoteknologi, kloning av dyr og EUs grønnbok om kvalitet, herunder spørsmålet om eventuell sammenslåing av regelverk om beskyttede betegnelser for næringsmidler, vin og sprit.

Sporbarhet et område hvor norske myndigheter vil være spesielt årvåkne dersom det blir aktuelt med ytterligere harmonisering via utvikling av standarder eller regelverk.

* * * * *

3. INNLEMMING AV RETTSAKTER I EØS-AVTALEN – NASJONAL GJENNOMFØRING

3.1 Innledning

St.meld. nr. 23 (2005-2006) om gjennomføring av europapolitikken fokuserer spesielt på norsk medvirkning i den tidlige fasen. Dette er reflektert i foregående kapittel. Når en rettsakt er vedtatt i EU, gjenstår en omfattende prosess knyttet til innlemming av rettsakten i EØS-avtalen og nasjonal gjennomføring.

På dette stadiet er det begrensede muligheter for påvirkning og substansielle tilpasninger, men prosessen nødvendiggjør at det settes av tilstrekkelige ressurser til oppfølging både i matdepartementene og i Mattilsynet. Enkelte rettsaktene krever til dels omfattende drøftinger med Europakommisjonen i forbindelse med utarbeidelse av EØS-komiteebeslutningen. Det kan også være aktuelt å ha kontakt med EFTAs overvåkningsorgan ESA i forbindelse med den nasjonale gjennomføringen.

Prosesen knyttet til klarering og innlemming av rettsaktene i EØS-avtalen er omtalt i Matdepartementenes plan for det internasjonale arbeidet på matområdet og er ikke utdypet her.

Alltinget i Island vedtok 18. desember 2009 lovgivning som åpner for samtykke til at EUs matlovsforordning, hygiene og kontrollregelverket, förhygieneforordningen, biproduktregelverket, forordningen om ernærings- og helsepåstander, samt forordningen om beriking av næringsmidler trer i kraft i EØS-avtalen. Ikrafttredelsen i Norge har vært forsinket på grunn av EØS-prosedyrer knyttet til Islands aksept av matlovsforordningen, men norske gjennomføringsforskrifter vil nå tre i kraft 1. mars 2010. Omtalene av disse rettsaktene er derfor tatt ut av Europastrategien.

Sakene omtales i kronologisk rekkefølge etter vedtaksdato i EU.

3.2 Regelverk om ny mat, genmodifiserte næringsmidler og fôrvarer²

EUs GM-forordninger¹ fra 2003 harmoniserer regelverket for godkjenning, merking og sporbarhet av næringsmidler og fôrvarer som består av, inneholder eller er produsert på grunnlag av genmodifiserte organismer (GMO). Regelverket skal sikre et høyt beskyttelsesnivå for menneskers liv og helse, dyrehelse, dyrevelferd, miljø og forbrukerinteresser, samtidig som det skal fremme fri flyt av varer. Reglene gir forvaltningsmyndighetene et forbedret verktøy til forvaltning av ny mat og genmodifisert mat og fôr, både i forhold til tilsyn, kontroll og overvåkning, og i forhold til mer spesifiserte regler for godkjenning og merking. Regelverket berører både genteknologiloven og matloven. Det tas sikte på å innlemme regelverket, med spesielle tilpasningstekster for EØS/EFTA-landene, i EØS-avtalen.

Norge har et nasjonalt regelverk på fôrvarer- og matområdet som i all hovedsak er harmonisert med EUs regelverk. Det innebærer at vi har krav om blant annet forhåndsgodkjenning av genmodifisert mat og fôr og har samme innslagspunkt som EU for merking av slike produkter.

Status: EFTA-statene er for tiden i forhandlinger med Europakommisjonen om utforming av en tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 1829/2003.

Betydning for Norge: En konsekvens av å innlemme forordningene i EØS-avtalen, er at Europakommisjonens vedtak om å godkjenne søknader om omsetningstillatelse for GM-produkter vil gjelde direkte i Norge. Dette innebærer at GM-produkter i utgangspunktet kan omsettes i Norge når de er godkjent av Europakommisjonen. For at dette systemet skal være akseptabelt for Norge, må det utformes slik at norske myndigheter gis anledning til å treffe selvstendige vedtak, som kan avvike fra Europakommisjonens avgjørelser.

² Gjelder forordningene (EF) nr. 1829/2003, (EF) nr. 1830/2003 og (EF) nr. 258/97

Regelverket berører både genteknologiloven og matloven.

Norsk holdning:	Norge har en restriktiv GMO-politikk og GMO spørsmål står høyt på den politiske dagsorden til sittende regjering. EFTA-statene er for tiden i forhandlinger med Europakommisjonen om utforming av en tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 1829/2003. Målet er å bli enige om en tekst som tilpasser forordningen til EØS-avtalen på en slik måte at EFTA-statene sikres muligheten til å forby produkter som EU godkjenner og til å iverksette tiltak mot slike, dersom EFTA-statene finner det nødvendig. GMO er for øvrig politisk kontroversielt i Norge. Listen i EU over godkjente GM-produkter skal gjennom en norsk vurdering før eventuell implementering. De som ikke godkjennes blir ikke tillatt brukt i Norge.
Oppfølging overfor EU:	Avvente behandling av utkast til EØS-komitebeslutning i Europakommisjonen og Rådet. Eventuelle kommentarer fra Europakommisjonen vil bli gitt høy prioritet, slik at ytterligere forsinkelser unngås.
Nasjonal oppfølging:	Forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av en beslutning i EØS-komiteen vil bli lagt frem for Stortinget etter vedtak i EØS-komiteen.
Ansvarlige departementer:	Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet

3.3 Forordning om økologisk produksjon og merking av økologiske produkter

Rådsforordning (EF) nr 834/2007 av 28. juni 2007 om økologisk produksjon og merking av økologiske produkter og om opphevelse av forordning (EØF) nr 2092/91 dekker hele matproduksjonskjeden. Eksisterende hovedforordning på området erstattes av den nye forordningen og det er gjort omfattende endringer i strukturen, selv om innholdet i det gamle regelverket i stor grad er videreført. Forordningen er en rammeforordning som nå også omfatter økologisk akvakultur, vinproduksjon og produksjon av sjøvekster og gjær. Disse områdene har ikke tidligere vært omfattet av økologiregelverket i EU. Det er innført krav om obligatorisk merking av produkter som markedsføres som økologisk, med EU-logo for økologiske produkter og en henvisning til hvor råvarene er produsert. Bruk av EU-logoen er imidlertid frivillig på produkter importert fra tredje land. Detaljerte krav til de ulike produksjonene, foredling og kontroll kommer i en tilleggsforordning til forordning (EF) nr. 834/2007

Status:	Den nye forordningen ble vedtatt 28. juni 2007 og trådte i kraft i EU 1. januar 2009. Rettsakten opphever fra samme tid eksisterende forordning på området.
Betydning for Norge:	Regelverket er EØS-relevant. Regjeringen har satt som mål at 15 prosent av matproduksjonen og matforbruket i 2020 skal være økologisk. Akvakultur er ikke omfattet av denne målsettingen. Regelverket er en viktig rammebetingelse og det vil ha stor betydning for den videre utviklingen av økologisk produksjon i Norge, herunder akvakultur.
Norsk holdning:	Norge er i hovedsak positiv til regelverket. Regelverkets utvidede anvendelsesområde, kriterier til vurdering av innsatsvarer og tilsetningsstoffer o.l., og prinsipper og målsetninger anses som særlig positivt. Det anses også som positivt at det ikke blir store endringer i kravene til plante- og husdyrproduksjonen. Det har vært avholdt et høringsmøte hvor sentrale aktører deltok og sluttet seg til dette. Grenseverdien for utilsiktet innblanding av GMO er det imidlertid knyttet ulike vurderinger til innenfor økologimiløet. Det vurderes som positivt at det legges

bedre til rette for at håndteringen av uttilsiktet og teknisk uunngåelig innblanding av GMO/GM-materiale i økologiske produkter håndteres likt i alle medlemsland, og at ansvaret for å forhindre slik innblanding klargjøres.

Oppfølging overfor EU: Utviklingen av nytt økologiregelverk har blitt fulgt tett. Fra norsk side har det vært arbeidet for at dette regelverket best mulig ble tilpasset norske forhold. Norge har ved flere anledninger sendt skriftlige innspill til prosessen..

Ansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet

3.4 Forordning om utfyllende regelverk til økologiforordningen

Kommisjonsforordning (EF) nr.889/2008 av 5. september 2008 om detaljerte bestemmelser for gjennomføring av Rådsforordning (EF) 834/2007 om økologisk produksjon og merking av økologiske produkter, når det gjelder produksjon, merking og kontroll.

Forordningen fastsetter detaljerte regler på områdene planteproduksjon, husdyrproduksjon, akvakultur, sjøvekster, fôr, foredling, import, merking og kontroll.

Status: Forordningen ble vedtatt 5. september 2008 og trådte i kraft i EU 1. januar 2009, samtidig med hovedforordningen.

Betydning for Norge: Hovedforordningen og utfyllende forordninger vil erstatte eksisterende forordninger på økologiområdet. Det utfyllende regelverket bygger i stor grad på dagens regelverk. Eksisterende forordninger er gjennomført i norsk regelverk og de nye forordningene vil derfor medføre endringer i dette regelverket. Eksisterende unntaksbestemmelser, samt norske nasjonale tilleggsbestemmelser, er til gjennomgang med bakgrunn i det nye regelverket.

Norsk holdning: Norge er i utgangspunktet positiv til det nye regelverket. Gjennom høringsrunden må behov for videre bruk av unntak og evt. nasjonale tilleggsbestemmelser avklares. Norge har vært kritisk til det nye forbudet mot bruk av fiskemel i fôr til planteetere. I tillegg skulle vi gjerne sett at kravet om et årlig, fysisk kontrollbesøk hos alle virksomheter tilknyttet kontrollordningen bortfalt, og at kontrollen ble mer risikobasert.

Oppfølging overfor EU: Norge har deltatt i arbeidet med å utarbeide implementeringsreglene og har gitt innspill underveis. Norge har fulgt arbeidet tett. Skriftlige innspill har blitt sendt ved flere anledninger. Forordning (EF) 889/2008 dekket først områdene planteproduksjon, husdyrproduksjon, fôr, gjærproduksjon, foredling, merking om omsetning. I ettertid har flere større endringsforordninger blitt vedtatt; forordning (EF) nr. 1235/2009 omfatter import av økologiske produkter fra tredjeland, og forordning (EF) nr. 710/2009 dekker produksjon av økologiske akvakulturdyr og tang. Fra norsk side har arbeidet med et regelverk for akvakultur vært av særlig stor interesse, og området blir sett på som en interessant nisje. En endringsforordning som omfatter foredling av økologisk vin er nå under utarbeidelse, og en endringsforordning som vedtar ny obligatorisk EU-logo må også vedtas.

Ansvarlige departementer: Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet

3.5 Nytt rammeregelverk for tilsetningsstoffer

De fire nye forordningene (EF) 1331/2008, 1332/2008, 1333/2008 og 1334/2008, ble vedtatt i Rådet og Europaparlamentet 16. desember 2008. Pakken går under navnet "Food improvement agents package" og omhandler de stoffer som tilsettes næringsmidler med hensikt for å oppnå en effekt i maten. Denne pakken som omhandler næringsmiddelforbedrende stoffer består av:

- forordning om tilsetningsstoffer
- forordning om aroma
- forordning om næringsmiddelenzymer
- godkjenningprosedyrer

Forordningen om tilsetningsstoffer samler rammedirektivet og de tre underliggende direktivene til en forordning. På tilsetningsstoffområdet innføres det et system med næringsmiddelkategorier, som tilsvarer systemet vi har i Norge i dag med en egen positivliste. På aromaområdet vil bruken bli harmonisert, men røykaromaene holdes utenfor den nye forordningen. Dette er første gang enzymer reguleres på EU-nivå, og det er et stort arbeid som skal settes i gang for å harmonisere ulike ordninger før alt er på plass. Alle enzymer som i dag er på markedet må evalueres og godkjennes gjennom det nye systemet. Man tror det vil ta flere år før man får gått igjennom alle de 200-300 søknader som er forventet bare for enzymer.

Målet er å få etablert en passende autorisasjonsprosedyre som dekker aromastoffer, næringsmiddelenzymer og tilsetningsstoffer snarest mulig.

Status: Rettsaktene ble vedtatt 16. desember 2008. EØS-posisjonsnotat angående innlemmelse i EØS-avtalen er pr februar 2010 under utarbeidelse.

Betydning for Norge: Regelverket er EØS-relevant.

Norsk holdning: Rettsaktene er vel gjennomtenkte og spesielt er forslagene til godkjenningprosedyrer av stor betydning. Norge har alltid vært tilhenger av et høyt beskyttelsesnivå av hensyn til forbruker. Det er derfor viktig at stoffer som tilsettes næringsmidler med hensikt, skal gjennomgå en vitenskapelig vurdering. Det er som positivt at det foreslås en regulering av næringsmiddelenzymer, et område som per i dag ikke er regulert.

Alliansepartnere: De nordiske land.

Ansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

3.6 Forordning om merking og omsetning av fôrvarer

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 767/2009 av 13. juli 2009 om merking og omsetning av fôrvarer samler alle bestemmelser om merking av fôrmidler, fôrblandinger (fullfôr, tilskuddsfôr og diettfôr), bioprotein og merking av tilsetningsstoffer som inngår i fôrblandinger.

Forordningen setter maksimumsgrense for innhold av tilsetningsstoffer i tilskuddsfôr. Bioprotein trenger ikke lenger forhåndsgodkjenning. Det skilles mellom obligatoriske og frivillige krav til merking. Frivillige merkekrav utarbeides av fôrbransjen som standarder ("Codes") for riktig merking av fôrvarer til matproduserende dyr og kjæledyr. De obligatoriske kravene om å angi prosentvis innhold av råvarer i fôrblandinger oppheves. Det er truffet andre tiltak i blant annet forordning (EF) nr. 183/2005 om fôrhygiene for å sikre at fôret er trygt å bruke.

I forordningen er det opprettet en fellesskapsliste ("Community Catalogue") over fôrmidler (råvarer). Den vil erstatte den nåværende listen i fôrvareforskriften. Ansvar for dette arbeidet ligger hos fôrbransjen.

I noen tilfelle kan mengdemessig sammensetning av förblandinger betraktes som fortrolige opplysninger for produsenten. Er den mengdemessige sammensetningen av förblandinger å anse som en intellektuell eiendomsrettighet, vil konsekvensene kunne være et krav om beskyttelse/hemmelighold for produsenten.

Forordningen har i tillegg til listen over förmidler som er forbudt å bruke ("negativ-listen") en liste over förmidler med bruksrestriksjoner. Foreløpig er det ingen produkter på den.

Status:	Forordningen trer i kraft i EU 1. september 2010. EØS-posisjonsnotat angående innlemmelse i EØS-avtalen er utarbeidet..
Betydning for Norge:	Regelverket er EØS-relevant. Regelverket om merking og omsetning av förvarer består i dag av mange direktiver med kryssreferanser til hverandre. Med en forordning, som samler bestemmelsene om merking og omsetning på et sted, vil regelverket fremstå som mer brukervennlig. Rettsakten krever ny forskrift.
Norsk holdning:	Norge finner regelverket akseptabelt, og den nye strukturen og prinsippene anses å være positive.
Oppfølging overfor EU:	Mattilsynet har deltatt i utarbeidelsen av rettsakten i arbeidsgruppe under Europakommisjonen. Norge vil fortsatt delta i Europakommisjonens arbeidsgruppe ved en eventuell videre utarbeidelse av forordningen.
Ansvarlige departementer:	Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet

3.7 Forordning om markedsføring av plantevernmidler

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1107/2009 av 21. oktober 2009 om markedsføring av plantevernmidler og opphevelse av rådsdirektiv 79/117/EØF og 91/414/EØF erstatter rådsdirektiv 91/414/EØF om markedsføring av plantevernmidler

Hensikten med å innføre nytt regelverk for markedsføring av plantevernmidler i EU, er å styrke beskyttelsen av helse og miljø, bidra til bærekraftig utvikling av landbruket, redusere bruk av forsøksdyr, styrke konkurransevnen for produsenter og øke tilgjengeligheten av plantevernmidler for brukerne. Det er også et mål å strømlinjeforme og forenkle godkjenningsprosedyrene. Den nye forordningen innebærer store endringer i forhold til direktiv 91/414/EØF.

Det er også fastsatt et nytt direktiv om bærekraftig bruk av plantevernmidler; Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2009/128/EF. Rettsakten inneholder en rekke tiltak for å redusere helse- og miljørisiko ved bruk av plantevernmidler, og dekker forhold som tidligere ikke har vært regulert på fellesskapsnivå i EU. Rettsakten dekker de fleste av bestemmelsene i gjeldende norsk regelverk om omsetning og bruk av plantevernmidler.

Status:	Europakommisjonen fremla i juli 2006 forslag til nytt regelverk (KOM(2006) 388). Forlaget ble vedtatt med enkelte endringer 21. oktober 2009, og ble publisert i slutten av november 2009. EØS-posisjonsnotat knyttet til innlemmelse i EØS-avtalen er pr februar 2010 under utarbeidelse.
Betydning for Norge:	Norge har unntak fra disse bestemmelsene i EØS-avtalen. Når nytt regelverk nå er vedtatt i EU, vil vårt unntak kunne bli tatt opp til diskusjon.
Norsk holdning:	Det anses som svært viktig å beholde et restriktivt regelverk og en forvaltning av plantevernmiddeleområdet som ivaretar høy beskyttelse av miljø, brukere og konsumenter. Dette innebærer blant annet at det også fremover må tas hensyn til

spesielle norske miljøforhold ved vurdering av de plantevernmidler som skal benyttes i Norge. Regelverket nærmer seg det norske regelverket, for eksempel når det gjelder kriterier for godkjenning av virksomme stoffer på fellesskapsnivå og substitusjonsprinsippet. På den annen side vil krav om obligatorisk anerkjennelse av plantevernmidler som er godkjent av et annet land innenfor sonen være vanskelig for Norge å akseptere om ikke mulighetene for unntak ivaretar våre interesser. Likeledes kan det være uheldig at det ved fornyet godkjenning av noen plantevernmidler blir en lengre godkjenningsperiode enn i dagens norske regelverk

Norsk holdning til Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/128/EF må avklares i sammenheng med vurderingen av forordning (EF) 1107/2009 om markedsføring av plantevernmidler.

Oppfølging overfor EU:	Norge har gitt innspill til Europakommisjonen under arbeidet med den nye forordningen.
Nasjonal oppfølging:	Mattilsynet har foretatt en konsekvensanalyse av hva en eventuell implementering av det nye EU-regelverket innebærer for Norge. Konsekvensanalysen er pr februar 2010 til vurdering av LMD.
Alliansepartnere:	Norge har hatt mange sammenfallende synspunkter med de øvrige nordiske landene under arbeidet med den nye forordningen.
Ansvarlig departement:	Landbruks- og matdepartementet.

3.8 Kosmetikk

Direktiv 76/768/EØF (kosmetikkdirektivet) er opphevet og erstattet av Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1223/2009 av 30. november 2009 om kosmetiske produkter. Regelverket for kosmetiske produkter er harmonisert på EØS-nivå. Kosmetikkdirektivet er gjennomført i norsk regelverk ved generell forskrift 26. oktober 1995 nr. 871 for produksjon, import og frambud mv. av kosmetikk og kroppspleieprodukter (kosmetikkforskriften). Kosmetikkforskriften er hjemlet i lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspleieprodukt m.m. Kosmetikkdirektivet og kosmetikkloven har stort sett sammenfallende virkeområder, selv om loven omfatter noen produktgrupper som faller utenfor direktivet.

Status:	Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr 1223/2009 om kosmetiske produkter ble vedtatt 30. november 2009 og er pr februar 2010 til vurdering i Norge. EØS-posisjonsnotat angående innlemmelse i EØS-avtalen er under utarbeidelse.
Betydning for Norge:	Mange kosmetiske produkter er viktig for hygiene og pleie av kroppen (såpe, sjampo, intimsåper, kremer, renskremer osv). Andre kosmetiske produkter kan være viktige for helsen, som solkrem og tannkrem. Nesten hele befolkningen og alle aldersgrupper anvender produkter som omfattes av kosmetikkregelverket. Det EØS-baserte kosmetikkregelverket er avgjørende for norske myndigheters handlingsrom i forhold til kosmetiske produkter. Norge har derfor lenge deltatt i utviklingen av det europeiske kosmetikkregelverket, og støtter Europakommisjonens revisjonsinitiativ.
Norsk holdning:	Norge fokuserte i høringsvaret til Europakommisjonen av 15. mars 2007 særlig på at denne revisjonen, som etter målsetningen skal forenkle regelverket til beste for næringen, ikke må medføre svekkelser av gjeldende kosmetikkdirektivs bestemmelser om beskyttelse av forbrukeres helse.

Slik Norge ser det, er det viktigste nye i den nye forordningen at det innføres flere tilsynsrelaterte bestemmelser. Sentralt står en ny bestemmelse om at det skal

finnes en "ansvarlig person" for hvert produkt på markedet. Denne ansvarlige personen skal befinne seg i EØS-området, og skal være ansvarlig for at produktet overholder alle krav i forordningen. Når et lands tilsynsmyndigheter avdekker salg av et produkt som ikke tilfredsstillter forordningens krav, skal de henvende seg til den aktuelle ansvarlige personen og be denne om å ordne opp innen en rimelig frist. Norge har hele tiden vært skeptisk til å innføre et slikt system, fordi det fryktes at det vil gjøre det vanskeligere å føre effektivt tilsyn på kosmetikkområdet. Dette vil i så fall innebære en svekkelse av gjeldende regelverks beskyttelse av forbrukernes helse.

Det foreslåtte tilsynssystemet kan også være vanskelig forenbart med norske konstitusjonelle regler, fordi det ser ut til å svekke norske myndigheters muligheter til å drive effektivt tilsyn i Norge. Dersom forordningen blir vedtatt slik den foreligger, kan det derfor være nødvendig å fremforhandle en tilpasningstekst som ivaretar norske konstitusjonelle forhold.

Oppfølging overfor EU:

Mattilsynet la ut en kort redegjørelse for konsultasjonen på sine hjemmesider i mars 2007. Det kom inn ett innspill til denne redegjørelsen. Deretter oversendte Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Mattilsynet, et norsk hørings-svar til Europakommisjonen 15. mars 2007. Mattilsynet har etter dette avgitt ytterligere to høringsinnspill til den aktuelle arbeidsgruppen under Europakommisjonen. Under det slovenske formannskapet i 2008 fikk Norge også anledning til å legge frem arbeidsdokumenter til arbeidsgruppen innen Rådet som bearbejdet Europakommisjonens fremlegg. Ved dette ble norske synspunkter på det foreslåtte kontroversielle tilsynssystemet presentert. Helse- og omsorgsdepartementet sendte brev 30. oktober 2008 til Europaparlamentet om det samme. Dette arbeidet har ikke ført frem da det som nå blir vedtatt i desember trolig vil omfatte en ordning med "responsible person" som nevnt.

Mattilsynet vil i løpet av kort tid gi Helse- og omsorgsdepartementet en anbefaling om det videre arbeid i denne saken. Spørsmålet om tilpasningstekst vil stå sentralt.

Ansvarlig departement:

Helse- og omsorgsdepartementet

3.9 Bedøving og avliving av dyr

Rådsforordning (EF) nr 1099/2009 av 24. september 2009 om beskyttelse av dyr på avlivningstidspunktet vil erstatte rådsdirektiv 93/119/EØF om bedøving og avliving av dyr fra 1. januar 2013. Målet med den nye forordningen er å reflektere ny kunnskap og vitenskapelige resultater på dette området, samt ytterligere redusere dyrs lidelser. Fisk er kun omfattet av en overordnet bestemmelse om at dyr ikke skal lide under unødvendig smerte, stress eller annen lidelse under slakting, men er ellers unntatt fra forslaget i påvente av mer kunnskap på området.

http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/slaughter/slaughter_reflexion_en.htm

Status:

Forordningen ble vedtatt 24. september 2009 og vil tre i kraft i EU 1. januar 2013. EØS-posisjonsnotat angående innlemmelse i EØS-avtalen er pr februar 2010 under utarbeidelse.

Betydning for Norge:

Det er en økende interesse og bekymring blant forbrukerne om hvordan forholdene er for dyrene etter ankomst på slakteriet og under selve slaktingen. Endringer i EU-regelverket om bedøving og avliving av dyr vil kunne få betydning for utformingen av tilsvarende norsk regelverk.

Norsk holdning:	<p>De bedøvningsmetoder som eksisterer i dag, er ikke optimale for alle dyreslag. Det bør derfor generelt sett stimuleres til utvikling av nye og bedre metoder for bedøving og avliving.</p> <p>Det er viktig for Norge at det enkelte land skal stå fritt til å bestemme om avlivning skal kunne tillates utført uten bedøvelse av religiøs grunn. Det er også norsk holdning at bedøving av rein ved bruk av krumkniv skal være tillatt i henhold til kriterier og prosedyrer som fremkommer i forskrift om bruk av krumkniv.</p> <p>Det er også viktig for Norge å få synliggjort at det er behov for egne regler for bedøving og avliving av fisk. Målet er å få etablert regler som er egnet til å ivareta hensynet til fiskens velferd i slakteprosessen og samtidig er tilpasset bedøving og avliving av oppdrettsfisk.</p>
Oppfølging overfor EU:	Mattilsynet har deltatt i arbeidsgruppen som har arbeidet med revisjonen, og har bidratt med innspill av betydning for norske forhold. Blant annet er ny norsk slakteriforskrift for fisk oversendt Europakommisjonen sammen med diverse informasjon om bedøving og avliving av fisk.
Alliansepartnere:	De nordiske land, UK og andre land som produserer oppdrettsfisk.
Ansvarlige departementer:	Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet

* * * * *

Utgitt av:
Fiskeri- og kystdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Trykk: Departementenes servicesenter - 02/2010 - 200